

CENTRUL NAȚIONAL
ANTICORUPȚIE AL
REPUBLICII MOLDOVA

NATIONAL ANTICORRUPTION
CENTRE OF THE REPUBLIC OF
MOLDOVA

Adresa: MD-2004, bd. Ștefan cel Mare și Sfânt 198, mun. Chișinău, Republica Moldova
tel. (+373) 22-25-72-94, email: secretariat@cna.md

Nr. 06/2/8783 din 29.05.2024
La nr. 36/01-06/627 din 16.05.2024

**Agencia Geodezie, Cartografie și
Cadastru**

Prin prezenta, Vă remitem atașat raportul de expertiză anticorupție la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 989/2002 cu privire la activitatea de evaluare (art. 1, art.3 ș.a.) (număr unic 709/ARFC/2023).

Anexă: Raportul de expertiză anticorupție – 3 (trei) file.

Director

Digitally signed by Pînzari Alexandr
Date: 2024.05.29 17:26:10 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Alexandr PÎNZARI

REPUBLICA MOLDOVA		
AGENȚIA GEODEZIE, CARTOGRAFIE ȘI CADASTRU		
Intrare nr.	970	
30	mai	2024

RAPORT DE EXPERTIZĂ ANTICORUPȚIE

Nr. ELO24/9709 din 29.05.2024

la proiectul de lege pentru modificarea Legii nr. 989/2002 cu privire la activitatea de evaluare (art. 1, art.3 ș.a.) (număr unic 709/ARFC/2023)

Prezentul raport de expertiză anticorupție a fost întocmit de Centrul Național Anticorupție al Republicii Moldova în baza Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, a Legii nr.1104/2002 cu privire la Centrul Național Anticorupție, a Legii integrității nr.82/2017 și a Metodologiei de efectuare a expertizei anticorupție a proiectelor de acte legislative și normative, aprobată prin Hotărârea Colegiului Centrului nr.6 din 20 octombrie 2017.

I. Analiza riscurilor de corupere a procesului de promovare a proiectului

I.1. Pertinența autorului, categoriei propuse a actului și a procedurii de promovare a proiectului

Autor al proiectului de act normativ este Guvernul RM, iar autor nemijlocit este Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru, ceea ce corespunde art.73 din Constituția Republicii Moldova și art.47 alin.(3) din Regulamentul Parlamentului, aprobat prin Legea nr.797/1996.

Categoria actului legislativ propus este Lege organică, ceea ce corespunde art.72 din Constituție și art. 6-12 din Legea nr.100/2017 cu privire la actele normative.

I.2. Respectarea rigorilor de transparență în procesul decizional la promovarea proiectului

Conform art.8 al Legii nr.239/2008 privind transparența în procesul decizional *"etapele asigurării transparenței procesului de elaborare a deciziilor sunt:*

- a) informarea publicului referitor la inițierea elaborării deciziei;*
- b) punerea la dispoziția părților interesate a proiectului de decizie și a materialelor aferente acestuia;*
- c) consultarea cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate;*
- d) examinarea recomandărilor cetățenilor, asociațiilor constituite în corespundere cu legea, altor părți interesate în procesul de elaborare a proiectelor de decizii;*
- e) informarea publicului referitor la deciziile adoptate."*

Proiectul, însoțit de nota informativă și anunțurile inițierea elaborării proiectului și consultarea publică a acestuia, se regăsesc pe pagina web oficială a autorului, redirectionând pe portalul particip.gov.md, după cum urmează: <https://particip.gov.md/ro/document/stages/proiectul-hotararii-guvernului-cu-privire-la-aprobarea-proiectului-de-lege-cu-privire-la-modificarea-legii-nr9892002-cu->

privire-la-activitatea-de-evaluare-nr-unic-709arfc2023/12534 Astfel, în procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței decizionale statuate de prevederile art.8 lit.a)-d) al Legii nr.239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional.

I.3. Scopul anunțat și scopul real al proiectului

Potrivit notei informative a proiectului, finalitatea scontată a acestuia este fortificarea controlului de stat asupra calității rapoartelor de evaluare, conform bunelor practici în domeniu.

I.4. Interesul public și interesele private promovate prin proiect

Implementarea prevederilor propuse, poate contribui la realizarea interesului public vizat de proiect, fapt care nu este detrimentul interesului public general (în sensul prevăzut de prevederile Legii integrității nr.82 din 25 mai 2017), în condițiile respectării recomandărilor potrivit Capitolului III al prezentului raport de expertiză anticorupție.

I.5. Justificarea soluțiilor proiectului

I.5.1. Suficiența argumentării din nota informativă.

În conformitate cu art.30 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, proiectele de acte normative sunt însoțite de „*nota informativă care cuprinde:*

- a) denumirea sau numele autorului și, după caz, a participanților la elaborarea proiectului actului normativ;*
- b) condițiile ce au impus elaborarea proiectului actului normativ și finalitățile urmărite;*
- c) descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene;*
- d) principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi;*
- f) modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare”.*

Autorul a indicat în nota informativă aferentă proiectului:

- *denumirea autorului proiectului actului normativ (Agenția Geodezie, Cartografie și Cadastru);*
- *condițiile ce au impus elaborarea proiectului de act normativ. (Necesitatea fortificării controlului de stat asupra calității rapoartelor de evaluare este generată de problemele existente pe piața serviciilor de evaluare);*
- *descrierea gradului de compatibilitate, pentru proiectele care au ca scop armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene (nu conține norme privind armonizarea legislației naționale cu legislația Uniunii Europene);*
- *principalele prevederi ale proiectului și evidențierea elementelor noi (a) Monitorizarea de stat a activității de evaluare a bunurilor imobile; b) Sistemul informațional automatizat „Registrul prețurilor”; c) Regulament cu privire la procedura de contestare și examinarea a reclamațiilor privind evaluarea bunurilor imobile în scopul impozitării; d) Rectificarea terminologiei din metode de evaluare în abordări în evaluare);*
- *modul de încorporare a actului în cadrul normativ în vigoare (se încorporează în sistemul actelor normative și nu va necesita modificarea altor acte legislative sau normative).*

I.5.2. Argumentarea economică-financiară.

Conform art.30 lit.e) al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative, nota informativă trebuie să conțină „*e) fundamentarea economico-financiară”.* Potrivit notei informative a proiectului implementarea proiectului nu va necesita cheltuieli financiare și alocarea mijloacelor financiare suplimentare din bugetul de stat.

II. Analiza generală a factorilor de risc ale proiectului

II.1. Limbajul proiectului

Potrivit art.54 al Legii nr.100/2017 cu privire la actele normative „*textul proiectului actului normativ se elaborează [...] cu respectarea următoarelor reguli: [...]*

a) se expune într-un limbaj simplu, clar și concis [...]

c) terminologia utilizată este constantă, uniformă și corespunde celei utilizate în alte acte normative, în legislația Uniunii Europene și în alte instrumente internaționale la care Republica Moldova este parte, cu respectarea prevederilor prezentei legi; [...]

e) se interzice folosirea neologismelor dacă există sinonime de largă răspândire, [...]

f) se evită folosirea [...] a cuvintelor și expresiilor [...] care nu sînt utilizate sau cu sens ambiguu;

g) se evită tautologiile juridice;

h) se utilizează, pe cât este posibil, noțiuni monosemantice, [...]”.

Textul proiectului este expus, preponderent, într-un limbaj simplu, clar și concis, cu respectarea regulilor gramaticale și de ortografie, întrunind cerințele prevăzute de art.54 din Legea nr.100/2017.

Totodată, se remarcă utilizarea unor expresii ambigui („*în funcție*”, „*informația privind rapoartele de evaluare elaborate*”), care pot determina incertitudine la etapa implementării normei și multiple riscuri de corupție aferente proceselor reglementate.

II.2. Coerența legislativă a proiectului

În textul proiectului nu au fost identificate norme contradictorii sau conflicte dintre prevederile acestuia cu reglementările altor acte normative în vigoare.

II.3. Activitatea agenților publici și a entităților publice reglementată în proiect

Prevederile proiectului vizează preponderent activitatea entităților publice/agenților publici (organele cadastrale și autoritatea administrativă centrală, care asigură realizarea politicii de stat în domeniul evaluării bunurilor imobile), în contextul monitorizării de stat a activității de evaluare a bunurilor imobile și examinării contestațiilor și soluționării litigiilor privind evaluarea în scopul impozitării. Analiza amendamentelor propuse de către autor, denotă unele deficiențe ce pot condiționa disfuncționalitatea proceselor administrative reglementate și multiple riscuri de corupție aferente exercitării unor atribuții excesive de reglementare de către organul central de specialitate.

Carențele prenotate, sunt examinate suplimentar în compartimentul III al prezentului raport de expertiză anticorupție.

II.4. Atingeri ale drepturilor omului care pot fi cauzate la aplicarea proiectului

Prevederile proiectului nu aduc atingere drepturilor fundamentale ale omului consacrate de Constituția Republicii Moldova, Declarația Universală a Drepturilor Omului și Convenția Europeană a Drepturilor Omului.

III. Analiza detaliată a factorilor de risc și a riscurilor de corupție ale proiectului

- 1 -	
<p>Art.I pct.9 Art. I. – Legea nr. 989/2002 cu privire la activitatea de evaluare (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2002, nr. 102 art. 773), cu modificările ulterioare, se modifică după cum urmează: 9. La articolul 18 în tot textul articolului se exclude cuvântul „naționale”; [...] 2) la alineatul (2) textul „<u>în mod obligatoriu, indiferent</u>” se substituie cu cuvintele „<u>în funcție</u>”.</p>	
<p>Obiecții: Conform prevederilor art.18 alin.(2) al Legii cu privire la activitatea de evaluare nr. 989-XV din 18 aprilie 2002: (2) <u>Standardele naționale de evaluare se aplică de către evaluatori în mod obligatoriu, indiferent de scopul și obiectul evaluării.</u> (redacția în vigoare, supusă modificării potrivit proiectului).</p> <p>Modificarea propusă de către autor este disproporțională, or cuvintele „<i>în funcție</i>” pot substitui în context doar cuvântul „<i>indiferent</i>”. Excluderea cuvintelor „<i>în mod obligatoriu,</i>” va determina caracterul ambiguu al normei și incertitudine la etapa implementării normei, sub aspectul opozabilității standelor naționale de evaluare de referință. Deficiența prenotată, denotă neîntrunirea exigențelor de tehnică legislativă vizate de art.3 alin.(1) lit.d), art.54 alin.(1) lit.a) al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017 și periclitează certitudinea reglementării.</p>	
<p>Recomandări: Reconsiderarea modificării propuse și rezumarea la revizuirea doar a cuvântului “<i>indiferent</i>” din expresia „<i>în mod obligatoriu, indiferent</i>”. Subsecvent, se recomandă reconsiderarea utilizării cuvintelor „<i>în funcție</i>” în context. O soluție alternativă în acest sens, poate constitui cuvântul “<i>potrivit</i>”.</p>	
<p>Factori de risc:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive ● Atribuții care admit derogări și interpretări abuzive 	<p>Riscuri de corupție:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Generale
- 2 -	
<p>Art.I pct.12, 14 Art. I. 12. Se completează cu articolul 20¹ cu următorul cuprins: „Articolul 20¹. Monitorizarea de stat a activității de evaluare a bunurilor imobile [...] (2) Evaluatorii bunurilor imobile care desfășoară activitatea de evaluare a bunurilor imobile prezintă trimestrial autorității administrative centrale în domeniul evaluării bunurilor imobile informația privind rapoartele de evaluare elaborate. <u>Structura informației și modul de prezentare a acesteia se stabilesc de autoritatea administrativă centrală, care asigură realizarea politicii de stat în domeniul evaluării bunurilor imobile.</u>”</p> <p>14. La articolul 22: [...] 2) se completează cu litera e) cu următorul cuprins: „e) să prezinte trimestrial autorității administrative centrale, care asigură realizarea politicii de stat în domeniul evaluării bunurilor imobile, <u>informația privind rapoartele de evaluare elaborate.</u>”</p>	
<p>Obiecții: Cu referire la prevederile Art.I pct.12 al proiectului, analizând prin prisma art. 102 din Constituție, art. 37 din Legea nr. 136/2017 cu privire la Guvern, art.3, 16, 44 al Legii cu privire la actele normative nr. 100 din 22 decembrie 2017, se remarcă faptul că aplicarea prevederilor proiectului citate supra, în redacția propusă, poate determina exercitarea unor atribuții excesive de reglementare de către organul central de specialitate</p>	

(*"se stabilesc de autoritatea administrativă centrală"*), fapt care poate periclita coerența, consecutivitatea, stabilitatea și predictibilitatea normelor juridice. Subsidiar, carența prenotată, poate contribui la apariția altor elemente cu risc puternic de coruptibilitate: (lărgirea atribuțiilor discreționare, stabilirea aleatorie a termenelor pentru prestarea serviciilor, cerințe excesive pentru realizarea unor drepturi, etc.) și admiterea incidentelor de integritate/riscurilor de corupție de către agenții publici responsabili de implementarea normei/persoanele care au/susțin că au influență asupra acestora.

Subsecvent, se remarcă caracterul ambiguu al prevederilor Art.I pct.14 al, condiționat de insuficiența redacției proiectului, or expresia *"informația privind rapoartele de evaluare elaborate"* nu permite delimitarea clară și fără echivoc al categoriilor de informații ce urmează a fi solicitate de către organul central de specialitate.

Recomandări:

1. Reglementarea expresă a categoriilor de informații ce urmează a fi solicitate de către organul central de specialitate în cadrul proiectului propus/reglementarea prerogativei Guvernului de a aproba cerințele prenotate.
2. Reconsiderarea expresiei *"informația privind rapoartele de evaluare elaborate"*, sub aspectul concretizării categoriilor de informații ce urmează a fi solicitate de către organul central de specialitate/stabilirea unei norme de trimitere pertinente în acest sens.

Factori de risc:

- Formulare ambiguă care admite interpretări abuzive
- Atribuții extensive de reglementare
- Cerințe excesive pentru exercitarea drepturilor/Obligații excesive
- Norme de blanchetă defectuoase

Riscuri de corupție:

- Generale

IV. Concluzia expertizei

Potrivit notei informative a proiectului, finalitatea scontată a acestuia este fortificarea controlului de stat asupra calității rapoartelor de evaluare, conform bunelor practici în domeniu. În acest sens, autorul intervine cu amendamente ample la prevederile Legii nr. 989/2002, sub aspectul reglementării unor aspecte ce țin de: a) Monitorizarea de stat a activității de evaluare a bunurilor imobile; b) Sistem informațional automatizat „Registrul prețurilor”; c) Regulament cu privire la procedura de contestare și examinarea a reclamațiilor privind evaluarea bunurilor imobile în scopul impozitării; d) Rectificarea terminologiei din metode de evaluare în abordări în evaluare.

Autorul a prezentat *Sinteza* avizelor parvenite în cadrul procesului de consultare publică a proiectului de către autoritățile responsabile de implementarea prevederilor conținute în proiect/instituțiilor interesate, fapt ce denotă aspectul definitiv al acestuia și întrunirea condițiilor stabilite de prevederile art.28 al Legii integrității nr.82 din 25 mai 2017 - pentru efectuarea expertizei anticorupție.

Totodată, apreciind prin prisma competenței funcționale vizate de art.6-7 al Legii cu privire la Autoritatea Națională de Integritate nr. 132 din 17 iunie 2016, cât și procesele operaționale realizate în virtutea art.20 alin.(1) lit.e), art.32 lit.d), art.33 (11) al Legii prenotate, se recomandă avizarea proiectului de către Autoritatea Națională de Integritate.

În procesul de promovare a proiectului, au fost respectate rigorile de asigurare a transparenței

decizionale statuate de prevederile art.8 lit.a)-d) al Legii nr. 239-XVI din 13 noiembrie 2008 privind transparența în procesul decizional. Nota informativă a proiectului a fost întocmită cu întrunirea exigențelor de tehnică legislativă statuate de prevederile art.30 lit.a)-f) al Legii cu privire la actele normative nr.100 din 22 decembrie 2017.

Analiza amendamentelor propuse de către autor, denotă unele deficiențe ce pot condiționa disfuncționalitatea proceselor administrative reglementate și multiple riscuri de corupție aferente exercitării unor atribuții extensive de reglementare de către organul central de specialitate.

Implementarea prevederilor propuse, poate contribui la realizarea interesului public vizat de proiect, fapt care nu este detrimentul interesului public general (în sensul prevăzut de prevederile Legii integrității nr.82 din 25 mai 2017), în condițiile respectării recomandărilor potrivit Capitolului III al prezentului raport de expertiză anticorupție.

29.05.2024

Digitally signed by Chistol Cristina
Date: 2024.05.29 13:42:52 EEST
Reason: MoldSign Signature
Location: Moldova

Expert al Direcției legislație și expertiză anticorupție:

Cristina CHISTOL , Inspector principal